

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]

SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 30. novembrī¹

I — Ievads

1. Šajā lietā Tiesai ir jālemj par mūsdienu Eiropas sabiedrību un plēsīgo dzīvnieku, kas jau gandrīz visur Eiropā ir izmiruši, līdzāspastāvēšanas nosacījumiem.

2. Komisija apstrīd Somijas vilku (*Canis lupus*) medību atļaujas izsniegšanas administratīvo praksi. Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk tekstā — “Dzīvotņu direktīva”)² cita starpā aizliedz apzināti nonāvēt vai gūstīt vilkus ārpus Somijas ziemeļbriežu pārvaldības apvidus. Tomēr Dzīvotņu direktīvas

16. pants atļauj ar atsevišķiem nosacījumiem atkāpties no šī aizlieguma. 16. panta praktiskā piemērošana judikatūrā vēl nav aplūkota.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Dzīvotņu direktīvas tiesiskais regulējums*

3. Dzīvotņu direktīvas mērķi ir noteikti tās 2. pantā:

“1. Šīs direktīvas mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums.

2. Pasākumus, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu vai atjaunotu to

¹ — Originālvaloda — vācu.

² — OV L 206, 1992. gada 22. jūlijs, 7. lpp.

dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir Kopienā nozīmīgas.

5. Vilki IV pielikuma a) punktā ir minēti šādi:

3. Veicot pasākumus saskaņā ar šo direktīvu, ņem vērā ekonomiskās, sociālās un kultūras prasības, kā arī reģionālās un vietējās īpatnības.”

“*Canis lupus* (izņemot [...] Somijas populācijas ziemeļbriežu pārvaldības apvidos, kā tie definēti 2. pantā Somijas 1990. gada 14. septembra Aktā Nr. 848/90 par ziemeļbriežu pārvaldību).”

4. 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikti sugu aizsardzības aizliegumi, kas attiecas uz šo lietu:

6. Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punktā paredzēts, ar kādiem nosacījumiem ir iespējami izņēmumi:

“1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot:

“Ja nav apmierinošas alternatīvas un ja netiek kaitēts attiecīgo sugu populāciju saglabāšanai labvēlīgā aizsardzības statusā to dabiskās izplatības areālā, dalībvalstis drīkst atkāpties no 12., 13., 14. panta un 15. panta a) un b) punkta noteikumiem, lai:

a) minēto sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā;

a) aizsargātu savvaļas faunu un floru un saglabātu dabiskās dzīvotnes;

b) novērstu nopietnu kaitējumu, jo īpaši labībai, mājlopiem, mežiem, zivsaimniecībai un ūdeņiem un citiem īpašuma veidiem;

[..].”

- c) rūpētos par veselības aizsardzību un sabiedrības drošību vai obligāti ievērotu citas sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, tostarp sociāla vai ekonomiska rakstura intereses un videi primāri svarīgas labvēlīgas pārveides;
- Aizsardzības statusu uzskata par labvēlīgu, ja:
- d) izpētes un izglītības nolūkā atjaunotu minēto sugu populācijas un reintrodētu minētās sugas, un veiktu šī mērķa sasniegšanai vajadzīgās vairošanas darbības, tostarp augu mākslīgo pavairošanu;
- attiecīgo sugu populācijas dinamikas dati liecina, ka ilgtermiņā suga sevi atražo un ir dzīvotspējīga konkrētās dabiskās dzīvotnes sastāvdaļa,
- e) stingri noteiktos apstākļos pēc izvēles principa un ierobežotā apmērā atļaut IV pielikumā uzskaitīto sugu atsevišķu īpatņu ieguvi vai turēšanu ierobežotā skaitā, ko nosaka kompetentās valsts iestādes.”
- sugas dabiskās izplatības areāls nav samazinājies, un šķiet, ka tas nemazināsies arī tuvākajā laikā, un

7. Sugas aizsardzības statuss ir definēts Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punktā:

- “i) *sugas aizsardzības statuss* ir uz attiecīgo sugu iedarbojošos ietekmju kopums, kas ilgtermiņā var ietekmēt šīs sugas populāciju izplatību un skaitlisko daudzumu 2. pantā minētajā teritorijā;
- dzīvotne ir un šķiet, ka arī turpmāk būs pietiekami plaša tās populāciju ilglaicīgai uzturēšanai”.

B — Somijas tiesiskais regulējums

8. Somijas valdība apgalvo — un Komisija to neapstrīd —, ka Dzīvotņu direktīvas 12. un 16. pants ir gandrīz burtiski transponēti Somijas medību tiesībās³.

9. Tomēr vilku nonāvēšanas atļaušanu reglamentē vēl citi tiesību akti⁴. Vilku medībām katrā atsevišķā gadījumā ir jāsaņem attiecīgā medību iecirkņa atļauja. Turpretim maksimālās medību robežas, t.i., maksimālo vilku skaitu, ko medību sezonā no 1. novembra līdz 31. martam drīkst nometīt atsevišķos iecirkņos, nosaka Lauksaimniecības ministrija. Maksimālā robeža tiek noteikta tā, lai, to sasniedzot, netiktu apdraudēta populācija attiecīgajā iecirknī. Tiek ņemta vērā visa informācija par vilku mirstību, it īpaši ceļu satiksmes negadījumos un cilvēku darbību rezultātā.

10. Izsniedzot konkrētu medību atļauju, medību iecirkņiem ir jāievēro transponētās

Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta normas. Turklāt, sasniedzot maksimālo medību robežu, tiem ir jāņem vērā konkrētā to rīcībā esošā informācija par vilku nāvi attiecīgajā iecirknī. Maksimālās robežas pārsniegšana ir iespējama tikai tad, ja pastāv 16. panta 1. punktā minētie nosacījumi, un ar īpašu ministrijas atļauju.

11. Turklāt ārkārtas apstākļos policijai ir tiesības nonāvēt dzīvniekus. Arī uz šo gadījumu attiecas Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkts.

III — Pirmstiesas procedūra un prasījumi

12. 2001. gada 10. aprīlī Komisija uzsāka valsts pienākumu neizpildes procedūru, aicinot sniegt paskaidrojumus (brīdinājuma vēstule). Pēc tam, kad Somija 2001. gada 6. jūlijā bija nosūtījusi atbildes vēstuli, Komisija 2002. gada 4. jūlijā tai nosūtīja argumentētu atzinumu. Somija atbildēja ar 2002. gada 28. augusta vēstuli.

13. Tomēr Komisija joprojām uzskatīja, ka ir noticis Kopienu tiesību pārkāpums, un 2005. gada 12. septembrī cēla šo prasību.

3 — Regulējums ir norādīts 2005. gada Somijas vilku populācijas pārvaldības plānā <http://www.mmm.fi/tiedoteliitteet/sudenhoitosuunnitelma.pdf>, 20. lpp., angļu valodas versija ir atrodamā http://www.mmm.fi/julkaisut/julkaisusarja/2005/MMMjulkaisu2005_11b.pdf, 20. lpp. Turpmāk ir citēta šī angļu valodas versija.

4 — 3. zemsivītras piezīmē minētais pārvaldības plāns (28. un turpmākās lpp.).

14. Tās prasījumi ir šādi:

- atzīt, ka Somijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 12. panta 1. punktu un 16. panta 1. punktu, regulāri atļaujot vilku medības pretēji minētās direktīvas 16. panta 1. punktā paredzētajiem izņēmuma noteikumiem;
- piespriest Somijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

15. Somijas Republika prasa noraidīt prasību un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

IV — Juridiskais vērtējums

16. Ar šo prasību Komisija neapstrīd ne Somijas tiesisko regulējumu, ne atsevišķus vilku nonāvēšanas gadījumus, bet gan Somijas iestāžu administratīvo praksi. Tas ir

iespējams. No administratīvās prakses, kas ir pretrunā Kopienų tiesībām, var izrietēt Līguma pārkāpums arī tad, ja pats piemērojamais valsts tiesiskais regulējums ir saderīgs ar šīm tiesībām⁵.

17. Šāds Līguma pārkāpums Komisijai ir jāpamato ar pietiekami dokumentētiem un precīziem pierādījumiem, kas pierāda praksi, kurā tiek vainota valsts administrācija un kura ir īstenota attiecīgajā dalībvalstī⁶. Šajā sakarā runai ir jābūt par noteiktā pakāpē pastāvīgu un vispārēju praksi⁷.

18. Somija pamatoti uzsver, ka Kopienų tiesību pārkāpums ir jānovērtē, ņemot vērā argumentētajā atzinumā noteiktās termiņa beigas, t.i., šajā gadījumā 2002. gada 4. septembri. Tomēr pretēji Somijas uzskatiem *ilgstošas* administratīvās prakses pierādīšanai var izmantot arī darbības pēc šī termiņa beigām⁸.

5 — 2006. gada 27. aprīļa spriedums lietā C-441/02 Komisija/Vācija (Krājums, I-3449. lpp., 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

6 — 5. zemsviras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Vācija (49. punkts).

7 — 5. zemsviras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Vācija (50. punkts un tajā minētā judikatūra).

8 — 2005. gada 26. aprīļa spriedums lietā C-494/01 Komisija/Irija [Atkritumu izgāztuves] (Krājums, I-3331. lpp., 37. un turpmākie punkti).

19. Lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka Somijas iestādes katru gadu atļauj vilku medības ārpus ziemeļbriežu pārvaldības apvidus⁹. Šajā sakarā pastāv pastāvīga administratīvā prakse. Tā ir saderīga ar Dzīvotņu direktīvu tikai tad, ja ir ievērotas 16. panta 1. punkta prasības.

20. Tā kā ir runa par izņēmumu no vispārīgajiem sugu aizsardzības noteikumiem, saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punktu — tāpat kā saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu¹⁰ un Putnu aizsardzības direktīvas 9. pantu¹¹ — pierādīšanas, ka ir izpildīti nepieciešamie priekšnoteikumi izņēmumam, pienākums piekrist iestādei, kas par to lem¹². Šajā tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi tas nozīmē, ka principā Somijai ir jāpierāda vilku nonāvēšanas pamatotība.

21. Tomēr strīda par administratīvo praksi gadījumā šis pierādīšanas pienākums nevar

sasniegt tādu apjomu, ka dalībvalsts katrā atsevišķajā gadījumā vai kaut vai attiecībā uz lielu piemēru skaitu neapšaubāmi pierāda, ka pastāv visi priekšnoteikumi izņēmumam, kā to dara Somija.

22. Ja šis norādes atbilst Kopienų tiesību prasībām, Komisijai ir jāpierāda, kāpēc tomēr attiecīgās dalībvalsts prakse ir pretrunā ar Kopienų tiesībām. Ar šādu mērķi tā var vai nu vispārīgi vērsties pret norādītās sistēmas daļām, vai arī minēt konkrētus iebildumus par pietiekami lielu atsevišķu gadījumu skaitu. Nepieciešamā informācija par šiem atsevišķajiem gadījumiem tai ir jāiegūst vai nu, iesniedzot attiecīgajām dalībvalstīm informācijas pieprasījumu¹³, vai arī no citiem avotiem.

9 — Šajā sakarā skat. 3. zemsvītras piezīmē minēto Somijas pārvaldības plānu (29. lpp.).

10 — Šajā sakarā skat. manus 2005. gada 27. oktobra secinājumus lietā C-209/04 Komisija/Austrija [*Lauteracher Ried*] (Krājums, I-2755. lpp., 68. punkts), 2006. gada 27. aprīļa secinājumus lietā C-239/04 Komisija/Portugāle [*Castro Verde*] (2006. gada 26. oktobra spriedums, Krājums, I-10183. lpp., 41. punkts) un tajos minētās atsaucēs, kā arī šajā sakarā spriedumu pēdējā minētajā lietā, 40. punkts.

11 — Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīva 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 103, 1. lpp.). Šajā sakarā skat. 2005. gada 15. decembra spriedumu lietā C-344/03 Komisija/Somija [Udensputnu pavasara medības] (Krājums, I-11033. lpp., 36., 39., 42. un 60. punkts) un 2006. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-60/05 WWF *Italia* u.c. (Krājums, I-5083. lpp., 34. punkts).

12 — Formulējumam skat. 11. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā WWF *Italia* u.c.

23. Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkts ir līdzīgs šīs direktīvas 6. panta 4. punktam un Putnu aizsardzības direktīvas 9. pantam ne tikai attiecībā uz pierādīšanas pienākumu, bet arī pēc satura. Visās tiesību normās priekšnoteikumi, atbilstoši kuriem dalībvalstis var nepildīt Direktīvas uzliktos pienāku-

13 — Šajā sakarā skat. 8. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Irija (42. un turpmākie punkti).

mus, ir noteikti precīzi un tādēļ ir interpretējami šauri¹⁴.

24. Šie izņēmumu noteikumi konkretizē arī samērīguma principu¹⁵. Atbilstoši šim principam, kas pieder pie vispārīgajiem Kopienu tiesību principiem, pieņemtie pasākumi nedrīkst pārsniegt to, kas ir piemērots un vajadzīgs, lai sasniegtu attiecīgā tiesiskā regulējuma leģitimos mērķus, turklāt, ja var izvēlēties starp vairākiem piemērotiem pasākumiem, jāizvēlas mazāk apgrūtinošais un radītās neērtības nedrīkst būt pārmērīgas salīdzinājumā ar noteiktajiem mērķiem¹⁶.

25. Šāda interpretācija ir nepieciešama it īpaši Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta a)–e) apakšpunktā minētajiem izņēmumiem un, pārbaudot alternatīvas, t.i., pārbaudot

citus apmierinošus risinājumus. Tas, vai pastāv alternatīvas, ir atkarīgs no attiecīgā pasākuma mērķiem.

26. Tātad vispirms ir jānosaka pasākuma mērķis. Tas var pamatot pasākumu tikai tad, ja to var pieskaitīt pie vismaz viena no izņēmumiem, t.i., ja pasākums ir piemērots, lai sasniegtu vienu no tur minētajiem mērķiem. Pat tad, ja to var uzskatīt par izņēmumu, pasākumu nedrīkst īstenot, ja tā mērķi var sasniegt ar mazāk apgrūtināšiem līdzekļiem, tātad ir cits apmierinošs risinājums Direktīvas 16. panta 1. punkta izpratnē¹⁷.

14 — Par 16. panta 1. punktu skat. 2005. gada 20. oktobra spriedumu lietā C-6/04 Komisija/Apvienotā Karaliste [Atbilstība] (Krājums, I-9017. lpp., 25. punkts); par 6. panta 4. punktu skat. 10. zemsviras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle [*Castro Verde*] (35. punkts); par Putnu aizsardzības direktīvas 9. pantu skat. 11. zemsviras piezīmē minēto spriedumu lietā *WWF Italia* u.c. (34. punkts).

15 — Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu skat. manus 2004. gada 29. janvāra secinājumus lietā C-127/02 *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* [*Waddenzee*] (2004. gada 7. septembra spriedums, Krājums, I-7405. lpp., 106. punkts) un 10. zemsviras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle [*Castro Verde*] (42. punkts).

16 — 2005. gada 10. marta spriedums apvienotajās lietās C-96/03 un C-97/03 *Tempelman* un *van Schaijk* (Krājums, I-1895. lpp., 47. punkts), 2003. gada 3. jūlija spriedums lietā C-220/01 *Lennox* (*Recueil*, I-7091. lpp., 76. punkts), 2003. gada 12. jūlija spriedums lietā C-112/00 *Schmidberger* (*Recueil*, I-5659. lpp., 79. punkts), 2002. gada 12. marta spriedums apvienotajās lietās C-27/00 un C-122/00 *Omega Air* u.c. (*Recueil*, I-2569. lpp., 62. punkts) un 2001. gada 12. jūlija spriedums lietā C-189/01 *Jippes* u.c. (*Recueil*, I-5689. lpp., 81. punkts).

27. Cits risinājums ir apmierinošs ne tikai tad, ja ar to tikpat labi var sasniegt izņēmumam noteiktos mērķus, bet arī tad, ja izņēmuma radītie trūkumi neattiecas uz noteikto mērķi un cits risinājums nodrošina atbilstošu attiecību. Šī ir samērīguma pārbaudes noslēguma daļa, tā saucamā atbilstība vai samērīgums šaurā nozīmē¹⁸.

17 — Šajā nozīmē skat. Putnu aizsardzības direktīvas 9. panta, kam ir līdzīga struktūra, vērtējumu 1996. gada 12. decembra spriedumā lietā C-10/96 *Ligue royale pour la protection des oiseaux* u.c. (*Recueil*, I-6775. lpp., 16. un turpmākie un 24. un turpmākie punkti).

18 — Skat. šo secinājumu 24. punktu un tajā minēto judikatūru.

28. Attiecībā uz izņēmumu noteikumu pamatu Komisija vērsas pret to, ka Somijā vilku nonāvēšana tiek atļauta atbilstoši 16. panta 1. punkta b) apakšpunktam profilakses nolūkā, t.i., lai novērstu kaitējumu. Šī izņēmuma piemērošanas priekšnoteikums drīzāk ir tas, ka jau iepriekš ir nodarīts nopietns kaitējums. Komisija šajā sakarā atsaucas uz spriedumu, saskaņā ar kuru, lai atkāptos no vispārīgā aizsargājošā regulējuma atbilstoši salīdzināmajam Putnu aizsardzības direktīvas 9. panta 1. punkta a) apakšpunkta trešajam ievilkumam, ir jāpastāv kaitējumam noteiktā apmērā¹⁹.

29. Tomēr Somija pret vilku preventīvās nonāvēšanas kritiku pamatoti iebilst, ka Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta b) apakšpunkta — tāpat kā Putnu aizsardzības direktīvas 9. panta 1. punkta a) apakšpunkta trešā ievilkuma — mērķis jau saskaņā ar tā tekstu ir kaitējuma novēršana. Prasīt, lai pirms pasākumu pieņemšanas tiktu sagaidīta kaitējuma rašanās, būtu acimredzami nesamērīgi.

30. Šāda interpretācija nav pretrunā Komisijas minētajam spriedumam. Minētās tiesvedības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi citētajā daļā nebija runa par profilaksi, bet gan par to, vai pasākumus var veikt tikai, lai

novērstu *nopietnu kaitējumu*, vai arī tos var veikt arī mazāk nopietna kaitējuma gadījumā.

31. Neatkarīgi no Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktā izņēmuma principiālās piemērojamības preventīviem pasākumiem jautājums ir par to, kādos apstākļos vilku nonāvēšana ir piemērots profilakses pasākums, ja pastāv mazāk apgrūtināšas alternatīvas, un vai profilakses mērķis ir atbilstošs atsevišķu vilku saglabāšanas interesei.

32. Tiesa šos trīs jautājumus var aplūkot tikai tiktāl, ciktāl Komisija ir pietiekami konkrēti zējusi savus iebildumus pret Somijas praksi. Komisija norāda, ka Somijas iestādes medību atļaujas neizsniedz attiecībā uz atsevišķiem kaitējumu radošiem vilkiem, bet gan vienmēr vispārīgi atļauj nonāvēt konkrētu vilku skaitu. Ar šo apgalvojumu Komisija apšauba gan nonāvēšanas pasākumu atbilstību kaitējuma profilaksei, gan to, ka nepastāv mazāk apgrūtināši līdzekļi. No vienas puses, ir apšaubāms, ka kaitējumu var novērst, nonāvējot vilkus bez izšķirības, tā vietā, lai koncentrētos uz dzīvniekiem, kas rada kaitējumu. No otras puses, iespējams, tādu pašu preventīvu rezultātu varētu panākt, medības aprobežojot tikai ar dažiem indivīdiem, kas rada kaitējumu.

¹⁹ — 1987. gada 8. jūlija spriedums lietā C-247/85 Komisija/Belģija [Atbilstība] (*Recueil*, 3029. lpp., 56. punkts).

33. Šajā sakarā vispirms ir jāpaskaidro, ka Komisijas iebildums nav pamatots attiecībā uz medību maksimālajām robežām, ko kompetentā ministrija nosaka atsevišķiem medību iecirkņiem. Ar šīm maksimālajām robežām atbilstoši neapstrīdētajiem Somijas valdības apgalvojumiem tiek vienīgi noteikti ietvari, kuros medību iecirkņi var izdot atļaujas, ja *papildus* pastāv Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punktā paredzētie priekšnoteikumi. Tātad tās ir līdzeklis, lai nepieļautu, ka medīšana pārmērīgi ietekmē sugas aizsardzības statusu.

34. Par atsevišķām medību atļaujām Somija apgalvo, ka nonāvēšanas atļauja vienmēr attiecas uz konkrētiem indivīdiem tad, ja tos var identificēt. Medību iecirkņi ir informēti par stāvokli uz vietas un sadarbībā ar *Riista-ja kalatalouden tutkimuslaitos* (RKTL — Medību un zvejniecības izpētes institūts) nodrošina, ka tiek nonāvēti pareizie dzīvnieki.

35. Katrā gadījumā arī saskaņā ar Somijas valdības apgalvojumiem medības attiecīgajos gadījumos tiek atļautas, pamatā paredzot noteiktu izšaušanas skaitu attiecīgajā medību iecirknī. Šajā sakarā Somija — vispirms atbildē uz repliku — norāda, ka attiecībā uz tādiem bara dzīvniekiem kā vilks nošaušanas atļauju nevar izdot tieši noteiktiem indivī-

diem. Daļēji gadījumos, kad bars nodara kaitējumu, būtu pat praktiski neiespējami identificēt atsevišķus dzīvniekus, kas radījuši kaitējumu.

36. Tomēr ar šo Somijas apgalvojumu netiek precizēts, kādā veidā neindividualizētās nošaušanas atļaujas palīdz novērst nopietnu kaitējumu, t.i., vai šī prakse vispār ir piemērota šī mērķa sasniegšanai. Ziemeļamerikā, lai samazinātu medību kaitējumus, vilku populācija bija *būtiski* jāsamazina ilgākā laika posmā²⁰. Ir iespējams, ka tas attiecas arī uz mājdzīvnieku zaudējumiem. Tomēr Somija pret to aizstāvas ar argumentu, ka vilku populācija ir pieaugusi, neraugoties uz to medīšanu, tāpēc kaitējuma samazināšanās nešķiet iespējama.

37. Iespējams arī, ka atļauju uzdevums ir vienīgi tieši novērst uzbrukumus, piemēram,

20 — *Commission on Life Sciences (CLS), Wolves, Bears, and Their Prey in Alaska: Biological and Social Challenges in Wildlife Management*, 1997, 183. un turpmākās lpp. (<http://fermat.nap.edu/books/0309064058/html>).

suņiem vai aitām. Bet šajā sakarā nav nekādu pieturas punktu.

šķiet, ka ir iespējams, ka tie mainītu paradumus un nākotnē turētos lielākā attālumā.

38. Komisijas minētajā pārvaldības plānā ir norādīts cits paskaidrojums. Saskaņā ar to vilku medīšanai būtu jāuztur to bailes no cilvēkiem. Šo bailu dēļ vilki izvairītos no cilvēkiem un to apmetnēm un tiem būtu mazākas iespējas nonāvēt mājdzīvniekus vai apdraudēt cilvēkus²¹. Medīšana ar šādu mērķi ir pieskaitāma pie Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajām medībām, lai novērstu kaitējumu.

39. Vilki, protams, ir uzskatāmi par ļoti bailīgiem, tomēr to nodarītais kaitējums pierāda, ka tie pilnībā neizvairās no cilvēkiem. No Somijas vilku radītā kaitējuma atlīdzības tiesiskā regulējuma izriet, ka no 2000. līdz 2003. gadam vilki ik gadus nonāvēja no 23 līdz 135 aitām, no viena līdz deviņiem liellopiem, no 270 līdz 561 ziemeļbriedim, kā arī no 20 līdz 31 sunim. Vismaz attiecībā uz aitām un ziemeļbriežiem ir vērojama pieaugoša tendence²². Ja tiešām tiek medīts bars, kas visvairāk pietuvojas cilvēkiem un izraisa vislielāko kaitējumu²³,

40. Tomēr arī šis apgalvojums, pamatojoties uz ricībā esošo informāciju, neattaisno atļauju bez izšķirības nošaut noteiktu skaitu vilku. Lai tam piekristu, ir nepieciešams zinātnisks pamatojums. Ar to būtu jāizskaidro ne tikai tas, kādā mērā medīšana vispār ir piemērota, lai uzturētu vilku bailes, bet arī tas, kādā veidā varētu gūt rezultātus un kā tā pēc iespējas mazāk ietekmētu vilku populāciju, piemēram, vai ir jānogalina un, ja tas tā ir, kādos apstākļos ir jānogalina bara galvenie dzīvnieki vai tikai jaunie dzīvnieki, vai pat viss bars. Būtu arī jāpārbauda, vai vilku nogalināšanu nevar aizstāt ar citiem pasākumiem, kādus ierosinājusi Komisija, piemēram, liellopus naktī ievietot kūtīs vai aiz drošiem nožogojumiem, labaidīt vilkus ar aromātvielām vai citiem līdzekļiem, kā arī atlīdzināt radīto kaitējumu.

41. Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkts turklāt pakļauj jebkuru izņēmumu no stingrajiem 12. panta aizsardzības noteikumiem papildu nosacījumam, ka attiecīgās sugas populācija tiek saglabāta labvēlīgā aizsardzības statusā to dabiskās izplatības areālā, neraugoties uz izņēmumu noteikumiem.

21 — 3. zemsvītras piezīmē minētais pārvaldības plāns (49. lpp.).

22 — 3. zemsvītras piezīmē minētais pārvaldības plāns (17. lpp.).

23 — Saskaņā ar 3. zemsvītras piezīmē minēto pārvaldības plānu 10–20 % vilku izraisa 80 % kaitējuma.

42. Dzīvotņu direktīvas 1. panta i) punktā sugas aizsardzības statusu uzskata par labvēlīgu, pamatojoties uz trim pazīmēm. Otrā un trešā no šīm pazīmēm attiecas uz dabiskās izplatības areālu un sugas dzīvotni. Šajā tiesvedībā nav šaubu par to, ka šīs labvēlīga aizsardzības statusa pazīmes ir izpildītas.

dūras laikā un, beidzoties termiņam, kas bija noteikts argumentētajā atzinumā, t.i., 2002. gada 4. septembrī, nebija labvēlīgā aizsardzības statusā. Komisija šajā sakarā pamatojas uz pētījumu, kurā vilki Somijā, balstoties uz datiem par 1998. gadu, tiek uzskatīti par apdraudētiem, un uz Somijas vilku pārvaldības plānu. Somija uzsver, ka šajā tiesvedībā pētījumam ir tikai otršķirīga nozīme, jo atskaites punkts ir 2002. gada 4. septembris. Vilku populācijas aizsardzības statuss šajā datumā ir dokumentēts pārvaldības plānā.

43. Bet apstrīdama ir pirmās labvēlīga aizsardzības statusa pazīmes esamība, proti, tas, ka vilku populācijas dinamikas dati liecina, ka šī suga ir dzīvotspējīga konkrētās dabiskās dzīvotnes sastāvdaļa un ilgtermiņā sevi atražo.

44. Nav apstrīdams, ka vilku populācija Somijā pēdējos gados skaitliski ir ļoti pieaugusi un arī telpā ir stipri izplatījusies. Neraugoties uz šaušanas atļaujām kopumā sugas aizsardzības statuss nav vispasliktinājies, bet gan uzlabojies. No tā var secināt — kā to dara Somijas valdība —, ka vilku populācija Somijā atbilst labvēlīga aizsardzības statusa prasībām.

46. Pārvaldības plāns balstās uz to, ka vilku populācija Somijā, pat ņemot vērā no Krievijas Karēlijas populācijas ieklidušos vilkus, tikai tad būtu ilgtermiņā tās dabiskās izplatības areāla dzīvotspējīgs elements, ja tā aptvertu vismaz 20 atražojošus pārus²⁴. Tomēr aplūkojamajā 2002. gadā saskaņā ar minēto plānu bija tikai 12 šādi pāri, bet iepriekšējos gados — vēl mazāk. Līdz 2005. gadam to skaits pieauga līdz 16, tomēr vēl nav sasniegta ilgtermiņā dzīvotspējīgas populācijas robeža²⁵.

45. Tomēr, neraugoties uz to, Komisija uzskata, ka vilki Somijā pirmstiesas proce-

24 — 3. zemsvītras piezīmē minētais pārvaldības plāns (41. lpp. un 15. un turpmākās lpp.).

25 — 3. zemsvītras piezīmē minētais pārvaldības plāns (9. un turpmākās lpp.).

47. Somija iebilst Komisijai, ka, lai novērtētu labvēlīgu aizsardzības statusu, nav jāvadās pēc mazākās dzīvotspējīgās populācijas koncepcijas, bet gan pēc populācijas dinamikas, kas ir acīmredzami labvēlīga.

kas vēl nevarojas, tieši ietekmē vairojošos pāru skaitu. Ja šie īpatņi būtu turpinājuši dzīvot, kādu dienu tie pamestu savu baru un, iespējams, atrastu partneri²⁷. Ņemot vērā vilku nelielo skaitu Somijā, tos nenogalinot, populācijas aizsardzības statuss, iespējams, būtu vairāk uzlabojies, nekā tas ir faktiski noticis.

48. Šis Somijas valdības arguments nav pārliecinošs, jo tas ir pretējs konstatējumiem, kas izdarīti pārvaldības plānā, acīmredzami pamatojoties uz labākajām pieejamajām zinātnes atziņām. Tātad vilku aizsardzības statusu Somijā aplūkojamajā laikposmā nevar atzīt par labvēlīgu.

50. Līdz ar to nevar konstatēt ne to, ka Somijas vilku populācija, neraugoties uz nošaušanām, ir palikusi neietekmēta labvēlīgā aizsardzības statusā, ne arī, ka tā nav ietekmēta. Līdz ar to šī iemesla dēļ vilku medību attaisnojums attiecīgajā laikposmā nebija saderīgs ar Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punktu.

49. Tāpat pretēji Somijas uzskatiem jāņem vērā, ka atsevišķu vilku nošaušana negatīvi ietekmējusi populācijas aizsardzības statusu. Pats apstāklis, ka populācija ir pieaugusi, neraugoties uz nonāvēšanām, neizslēdz, ka katra atsevišķa nonāvēšana pirmām kārtām pasliktina aizsardzības statusu²⁶. Ja tiek nošauti atražojoši indivīdi, tas tieši samazina atražojošo pāru skaitu, kas izmaina aizsardzības statusu. Bet arī to indivīdu nošaušana,

51. Somijas valdība tomēr pamatoti jautā, vai labvēlīga aizsardzības statusa neesamības gadījumā nekādi nav iespējams atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 16. pantam attaisnot pasākumu, kas nelabvēlīgi ietekmē stingri aizsargātu sugu minētās direktīvas 12. panta nozīmē. Tas nozīmētu, ka pirms labvēlīga aizsardzības statusa sasniegšanas dalībvalstis

26 — Skat. 2004. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-209/02 Komisija/Austrija [*Golfplatz Wörschach*] (*Recueil*, I-1211. lpp., 27. punkts) un 10. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle [*Castro Verde*] (24. punkts).

27 — 3. zemsvītras piezīmē minētais pārvaldības plāns (11. lpp.).

nedrīkstētu atļaut aizliegtajos veidos ietekmēt IV pielikumā minētās sugas neatkarīgi no pasākuma mērķiem. Daudzām sugām tas nozīmētu absolūtu aizsardzību, jo, tā kā tās vēl neatrodas labvēlīgā aizsardzības statusā, tās ir stingri aizsargātas.

mēšanu var pamatot ar īpašiem apstākļiem pat tad, ja tas nebūtu iespējams atbilstoši attiecīgās normas tekstam²⁹. Turklāt runai ir jābūt par kopēju interešu labumiem, kam ir priekšrocības attiecībā uz šajā direktīvā aizsargātajām vides vajadzībām, attiecīgajā lietā krastu aizsardzība un applūšanas draudi³⁰. Tika ņemts vērā arī tas, ka pasākumam minētajā gadījumā bija konkrēta pozitīva ietekme uz ietekmētajām sugām³¹.

52. Tomēr tieši augstāku vērtību — piemēram, cilvēka dzīvības un veselības apdraudējuma — gadījumā ir jāpastāv iespējai atkāpties no sugu aizsardzības aizliegumiem neatkarīgi no sugas aizsardzības statusa, ja tā ir vienīgā iespēja novērst apdraudējumu. Tādējādi, neraugoties uz to, ka Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkts ir jāinterpretē šauri, parādās vajadzība mikstināt prasības stingri aizsargātu sugu ietekmēšanas pamatojumam. Kā Somija pamatoti apgalvo, Komisija, vismaz netieši, to atzīst pamatnostādnēs par 12. un 16. panta piemērošanu, jo tajās tā neizslēdz izņēmumu attaisnošanu arī nelabvēlīga aizsardzības statusa gadījumā²⁸.

54. Praktiski tāpat kā Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta gadījumā jautājums ir par samērīguma principa piemērošanu, kura iespējamie pasākumu mērķi katrā ziņā neprobežojas tikai ar izņēmumu iemeslu sarakstu a)–e) apakšpunktā un uz kuru vispirms jau neattiecas nosacījums par sugas saglabāšanu labvēlīgā aizsardzības statusā.

53. Šāds atvieglojums ir pamatots ar Tiesas judikatūru, kurā dabas aizsardzības jomā jau ir atzīts, ka aizsargātu dabas vērtību ietek-

55. Šajā lietā tomēr arī šāda Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punkta prasību mikstināšana nevar attaisnot Somijas praksi. Tā kā vilku medību atļaujas neattiecas tikai uz tiem īpatņiem, kuru nonāvēšana ir nepieciešama kaitējuma profilaksei, un turklāt tās efektivitāte nav pietiekami zinātniski pama-

28 — Guidance document on the strict protection of animal species of community interest provided by the 'Habitats' Directive 92/43/EEC. Draft version 5, 2006. gada aprīlis, III daļa, 49. un turpmākie punkti, īpaši 54. punkts (63. un turpmākās lpp.) (http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/species_protection/library?l=/commission_guidance&vm=detailed&sb=Title).

29 — 1991. gada 28. februāra spriedums lietā C-57/89 Komisija/Vācija [*Leybucht*] (*Recueil*, I-883. lpp., 21. punkts).

30 — Šo secinājumu 29. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Leybucht* (23. punkts).

31 — Šo secinājumu 29. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Leybucht* (25. punkts).

tota, nevar pieņemt, ka pastāv īpaši iemesli **V — Tiesāšanās izdevumi** medīšanai.

56. Tāpēc Komisijas prasība ir jāapmierina.
57. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlidzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā spriedums ir labvēlīgs Komisijai, Somijas Republikai ir jāsedz tiesāšanās izdevumi.

VI — Secinājumi

58. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai pieņemt šādu nolēmumu:

- 1) Somijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 12. panta 1. punktu un 16. panta 1. punktu, atļaujot vilku medības, lai gan tā nevar pierādīt, ka pastāv priekšnoteikumi izņēmumam atbilstoši šīs direktīvas 16. panta 1. punktam;
- 2) Somijas Republika sedz tiesāšanās izdevumus.